

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Haave omasta esityksestä

Tavoitteena ETEEN: Esityksen tuotanto-opas nuorille

Anna Huotari

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

3 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon ko

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anna Huotari	Sivumäärä 33 ja 55 liitesivua
Työn nimi Haave omasta esityksestä. Tavoitteena ETEEN: Esityksen tuotanto-opas nuorille	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jari Hoffren	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kulttuuriyhdistys Väristys ry / Tiina Ahtonen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa kirjallinen teos ETEEN: Esityksen tuotanto-opas nuorille. Oppaan ja siihen kuuluvien työkalujen avulla nuorten omaehtoiset ryhmät voivat tuottaa esittävän taiteen esityksiä pääosin itsenäisesti, aikuisen ollessa taustatukena. Sitä voivat hyödyntää myös muut aloittelevat esittävän taiteen tuottamisesta kiinnostuneet. Oppaan tilaajaorganisaatio on Kulttuuriyhdistys Väristys ry, joka vastaa nuorten vapaan kulttuuritoiminnan tilasta Kulttuuriklubi Siperiasta. Valmis opas on ladattavissa yhdistyksen ylläpitämiltä Jyväskylän Nuorisoteatterit -nettisivuilta: http://www.jyvaskylannuorisoteatterit.fi/.</p> <p>Opinnäytetyöni on kahdessa osassa: opinnäytetyöosio ja sen liitteenä opasosio. Opinnäytetyöosiossa taustoitin oppaan kokoamisen tarpeita, syvennyn tuottajan rooliin taiteen tukijana sekä avaan oppaan-tekoprosessia. Tavoitteena oli tehdä oppaasta kattava mutta tiivis työkalupaketti, joten kaksiosaisuus tuntui järkevimmältä ratkaisulta. Näin opasosioista on voitu jättää pois taustoittava pohdiskelu. Opas on koottu kulttuurituotannon opintojen aikana saatujen kokemusten sekä teatterituottamisen kirjallisuuden pohjalta, ja sitä on myös luetuttu useilla tuotantoon perehtyneillä ja perehtymättömillä henkilöillä. Oppaasta haluttiin tarkka, asiavirheetön, havainnollistava ja ymmärrettävä myös niille ihmisille, jotka eivät tiedä tuottamisesta ennestään mitään.</p> <p>Oppaan kohderyhmä on kohtalaisen suppea: esittävien taiteiden tuottamisesta kiinnostuneet nuoret ja aloittelevat tuottajat. Se on kuitenkin kohderyhmälleen tarpeellinen ja toteutettu kohderyhmän tarpeiden mukaisesti. Opinnäytetyön loppupuolella on myös kaksi jatkotoimenpide-ehdotusta, miten Kulttuuriyhdistys Väristys ry voi kehittää opasta entistä hyödyllisemmäksi kohderyhmälleen ja tarjota sitä muille opinnäytetyöntekijöille jatkojalostettavaksi.</p>	
Asiasanat esittävät taiteet, kulttuurinen nuorisotyö, kulttuuriharrastukset, kulttuurituotanto, nuorisokulttuuri, nuorisoteatterit	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural Management

ABSTRACT

Author Anna Huotari	Number of Pages 33 and 55
Title Dream about an own show. Aiming at ETEEN: Producing guide for art performances	
Supervisor(s) Jari Hoffren	
Subscriber and/or Mentor Kulttuuriyhdistys Väristys ry / Tiina Ahtonen	
Abstract <p>The purpose of this thesis was to produce an outcome ETEEN: Producing guide for art performances. With the guide and the tools belonging to it, independent activity groups of young people can produce shows of their own with only a little help from adults. The guide can also be used by beginner producers interested in producing performing arts. The subscriber of this thesis is a culture organization Kulttuuriyhdistys Väristys ry. Väristys is managing a space of creative activity for young people called Kulttuuriklubi Siperia. The guide and the tools will be available for anyone to download and use from website of a project also managed by Väristys: http://www.jyvaskylannuorisoteatterit.fi/.</p> <p>This thesis is in two parts: the thesis part and the guide part. The thesis part will open the background of the work, the role of a producer and the process of creating the guide. By making separate parts it was possible to leave the searching and the reflection away from the guide, so the guide would be as easy as possible to read. The guide is mainly based on my studies and experiences of producing and in literature about producing theatre. In a magnificent part were also people who read the guide during the process. The guide was read by both people who have experience of producing and people who have no experience. This way the guide could be developed to be suited for people who have no former knowledge about producing shows.</p> <p>The target group is quite small. It includes only the people who are interested in producing performing art shows. However, the guide is handy and specifically planned for it's target group. In the thesis there are also two examples for Kulttuuriyhdistys Väristys how the guide could be developed in the future to be more useful. Väristys can also offer the guide for other students, who are seeking for thesis subjects.</p>	
Keywords performing arts, cultural youth work, cultural activities, culture production, youth culture, youth theatre	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 ENSIN OLI NUORISOTEATTERIA	6
2.1 Nuorten luovan toiminnan Siperia	7
2.2 Hankkeesta hankkeeseen	8
2.3 Erilaiset harrastusryhmät	9
3 TUOTTAJA TAITEEN TUKENA	11
3.1 Tuottaja – uusi hahmo	12
3.2 Mitä tuottaja tekee?	14
3.3 Tuottajan ja ohjaajan suhde	15
3.4 Teatteri ja muut esittävät taiteet	16
4 TUOTANTO-OPPAAN TEKOPROSESSI	17
4.1 Teatterituotannon manuaali	18
4.2 Oma kokemuspohja	19
4.3 Tuotannon kirjallisuus	20
4.4 Ei taiteen vaan esityksen tuottaminen	22
4.5 Palautteen perusteella muokkaaminen	23
6 OPPAAN JAKAMINEN JA KEHITTÄMINEN	25
5 ARVIOINTI	27
LÄHTEET	30
LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Taiteista kiinnostuneet nuoret ovat ihailtavan omistautuneita oman harrastuksensa suhteen. Joskus nuorten haaveet kuitenkin jäävät toteutumatta rahan ja muiden resurssien puutteen tähden – etenkin, jos haaveena on tehdä oma esitys. Esittävän taiteen esityksen valmistaminen on ammattilaisillekin haastavaa, sillä siihen kuluu paljon aikaa, vaivaa ja rahaa. Lipputuloilla pystytään vain harvoin kattamaan kaikkia esityksen tuotannosta syntyviä kuluja, joten nuorten produktioissa ei ole varaa palkata ammattimaista ohjaajaa – saati tuottajaa.

Harrastajapuolella nuorten omaehtoinen toiminta on korvannut ammattilaisvetoista toimintaa. Omaehtoinen toiminta on nuorten itsensä ideoimaa, suunnittelemaa ja toteuttamaa. Aikuisen on tärkeää olla apuna, mutta jopa esityksen ohjaaminen voi olla innostuneen nuoren vastuulla. Nuorten näkökulmasta omaehtoisuudessa on kyse siitä, että saa tehdä omia juttuja kavereiden kanssa. Kun toiminnalta poistetaan tiukat raamit ja tavoitteet, nuoret uskaltavat tekemään asioita, joita muuten eivät tekisi. Nuoret ovat halukkaita myös näkemään vaivaa itselle rakkaan toiminnan puolesta. Tässä kohtaa mukaan astuu tuottaminen.

Tiedän omassa kotikaupungissani järjestettävän nuorille suunnatun tapahtuman, jota nuoret pääsevät itse tuottamaan. He saavat vaikuttaa sen ohjelmaan, järjestelyihin ja suunnitella myös rahan käyttöä. Valtavan tapahtuman päävastuussa voi olla esimerkiksi 16-vuotias lukiolainen. Kaikkea toimintaa ovat kuitenkin ohjaamassa myös aikuiset, jotta nuorille ei keräänny liian suurta vastuuta. Tällaisen toiminnan kautta itsikin innostuin nuorena tuottamisesta, ja siihen haluan tämän opinnäytetyön avulla nuoria kannustaa.

Opinnäytetyöni konkreettinen tuotos on ETEEN: Esityksen tuotanto-opas nuorille (liite 1, erillisenä tiedostona). Oppaassa on avattu selkeällä kielellä kaikki esityksen tuottamisen toimenpiteet. Sen avulla nuorten on mahdollista hoitaa oman esityksen tuotantoprosessi pääosin itsenäisesti, aikuisen ollessa tukena. Avaan kohderyhmää tarkemmin luvussa 2.3, mutta opasta voivat hyödyntää kaikki esityksen tuottamisesta haaveilevat sekä aloittelevat tuottajat.

Toteutin opinnäytetyön kahdessa osassa: varsinainen opinnäytetyöosio ja sen liitteenä opasosio. Näin opasosiosta voitiin jättää pois opinnäytetyöprosessiin kuuluva tutkimustyö ja pohdiskelu. Opas on napakka paketti, jossa on mahdollisimman vähän ylimääräistä tekstiä. Se ja kaikki siihen liittyvät työkalut ovat ladattavissa netistä: <http://www.jyvaskylannuorisoteatterit.fi/>.

2 ENSIN OLI NUORISOTEATTERIA

Tuotanto-oppaan juuret ovat teatterissa, vaikka se on suunnattu kaikkien esittävien taiteiden tuotannoille. Olen harrastanut teatteria 11-vuotiaasta lähtien, joten sen tuotantoon keskittyminen oli luonnollinen valinta kulttuurituotannon opintojeni aikana. Kokemukseni sijoittuvat harrastajateattereiden ja nuorisoteattereiden kentille, ja olen havainnut, että etenkin nuorisoteatterikentällä tällaiselle tuotanto-oppaalle on tilausta. Tässä luvussa avaan Jyväskylän nuorisoteatterikentän, sen koordinoinnin ja sitä kautta myös tämän opinnäytetyön taustaa.

Jyväskylässä on todella paljon harrastajateattereita. Myös teatteriyhteisö on suuri, vaikka monet teatterintekijät toimivat useassa eri teatterissa. Teattereilla on omat vahvuutensa ja teatterintekijän näkökulmasta vaihtelu virkistää. Teattereiden paljoutta koordinoi Keski-Suomen Harrastajateatteriyhdistys ry eli KeHy. KeHyn tarkoituksena on edistää ja tukea teatteritaiteiden harrastusta sekä harrastajateattereiden yhteistoimintaa. Suurin osa keskisuomalaisista harrastajateattereista on KeHyn jäsen, ja jäseniä on tällä hetkellä useita kymmeniä. (KeHy 2015.)

Harrastajateatteritoiminnan tapaan Jyväskylässä paljon myös nuorisoteatteritoimintaa. Nuorisoteatteritoiminnasta on tehty jonkin verran tutkimuksia, ja esimerkiksi Kati Kärkkäisen (2013) opinnäytetyöstä voidaan nähdä nuorisoteatterin olevan suosittua ympäri Suomen. Nuorisoteatteritoiminnalla tarkoitan tässä toimintaa, jossa suurin osa teatterintekijöistä ovat lapsia tai nuoria. Nuorisolaki määrittelee nuoret alle 29-vuotiaiksi (Finlex 2016), mutta tässä opinnäytetyössä puhutaan n. 13–25-vuotiaista.

Toki lapset ja nuoret pääsevät harrastamaan teatteria aikuistenkin kanssa. Teattereissa on ammattipuolellakin toisinaan produktioita, joihin jopa haetaan erikseen lapsia ja nuoria näyttelämään.

Tällä hetkellä tärkeimmät nuorten teatteriharrastuksen mahdollistavat tahot Jyväskylässä ovat Kulttuuriyhdistys Väristys ry eli Kulttuuriklubi Siperia, Suomen Nuorisoseurat ry, Jyväskylän Teatteriyhdistys Kulissi ry, Korpilahden teatteri sekä Jyväskylän Kansalaisopisto (Jyväskylän Nuorisoteatterit 2015). Toimintaa koordinoi tällä hetkellä Nuorisoteatteripolku näkyviin Jyväskylässä -hanke, jonka taustoja avaan luvuissa 2.1 ja 2.2.

2.1 Nuorten luovan toiminnan Siperia

Tämän opinnäytetyön tilaaja on Kulttuuriyhdistys Väristys ry, jonka juuret ulottuvat vuosituhatien vaihteeseen. Jyväskyläläisnuoret perustivat silloin Kulttuuriklubi Siperian, joka avattiin 8.4.2000. Kulttuuriyhdistys Väristys ry on Siperian taustaorganisaatio. Opinnäytetyöprosessin käynnistyessä vuonna 2015 Siperia juhli 15-vuotista taivaltaan, joista viimeisimmät kolme vuotta on kulunut nykyisessä toimipaikassa Jyväskylän Veturitalleilla (Siperia 2016).

Kulttuuriklubi Siperia on 13–29-vuotiaiden luovan toiminnan tila (emt. 2016). Toimintaan kuuluu tällä hetkellä mm. teatteria, tanssia ja sirkusta – eli esittäviä taiteita. Siperia kannustaa nuoria tee se itse -toimintaan, ja Siperian omien tapahtumien ohella yhdistyksellä on paljon tilaa nuorten omaan tekemiseen. Tällä hetkellä viikkokalenteristä löytyy Kulissin nuorten kesäteatteriryhmä, Siperian nuorisoteatteriryhmä, Avoin sirkusryhmä, RockAll-kuoro, Hiphopkirjasto, Improvisaatioteatteriryhmä Mieleton Sitruuna sekä tanssiryhmä Riddim Queens (emt. 2016).

Siperian tila Veturitalleilla on upea ja muunnettavissa moneen käyttöön. Tilasta löytyy pieni keittiö, tilaa hengailuun, tyhjää lattiapinta-alaa sekä sirkusta varten esimerkiksi katosta roikkuvat vertikaalikankaat sekä paksuja patjoja. Veturitallit sijaitsevat myös lähellä Jyväskylän keskustaa. Kulttuuriklubi Siperia on luonnollinen tilaaja opinnäytetyölleni, sillä heidän toimintaansa kuuluu kannustaa nuoria omaehtoiseen tekemiseen

– esimerkiksi tuottamaan omia esityksiä. Lisäksi Siperialla on ollut ja on tärkeä rooli Jyväskylän nuorisoteatterikentän koordinoinnissa, mistä kerron seuraavaksi.

2.2 Hankkeesta hankkeeseen

Muutama vuosi ennen opinnäytetyöprosessin alkamista Jyväskylässä puitiin nuorisoteatterikentän koordinoimista Jyväskylän Nuorisoteatteritapaamisessa. Tapaamisen taustalla oli hanke EMPTY – Ei Mitään Postmodernia Taideshaissea -Yhteisö. Hanke alkoi minun ja kahden ystäväni haaveesta käsikirjoittaa, säveltää, ohjata ja tuottaa musikaaliproduktio kokonaan nuorten kesken – olimme itsekin hädin tuskin parikymppisiä. Opiskelin jo tuolloin kulttuurituotantoa ja ystävilläni oli myös kokemusta tuotannon osa-alueista.

Kotiteatterimme Jyväskylän Teatteriyhdistys Kulissi ry oli produktion taustaorganisaatio, mutta rahoituksen järjestimme itse. Teimme Euroopan Unionin Youth in Action -toiminnan kautta hakemuksen nuorisaloitteesta, jonka toteuttamiseen meille myönnettiin rahaa. Aloitteen tekemiseen kuului vahvasti nuorten oman toimintaympäristön kehittäminen, joten Keski-Suomen Nuorisoseurojen työntekijöiden Riina Kylmälahden ja Aimo Walamiehen avulla pohdimme, mitä meidän hankkeemme voisi kehittää. Taruimme niihin ongelmiin, joita olimme huomanneet teatteriharrastuksemme aikana.

Nuorisoteatterikentän ongelmana oli muun muassa, että osa ryhmistä oli ääriään myöten täynnä ja osa joutui keskeyttämään toimintansa harrastajien puutteen vuoksi (EMPTY 2013). Lisäksi monet ryhmät olivat neuvottomia harjoitus- ja esitystilojen etsimisen kanssa. Jyväskylässä on upeita teatteritiloja myös harrastajakentällä, mutta etenkin nuorisoteatteri jää niistä paitsi rahoituksen puutteen tähden. Yleisesti ottaen nuorisoteatteritoiminnalla ei ollut turvattua jatkuvuutta, vaan ryhmiä käynnistyi sen mukaan, miten tekijöitä tai rahoitusta löytyi. Koordinointia ei ollut, joten ryhmien välillä ei ollut yhteistyötä. (emt. 2013.)

Nuorisoteatteritapaamisen jälkeen Jyväskylässä on tapahtunut paljon upeita asioita nuorisoteatterikentän parissa, jotta oikea koordinointimalli löytyisi. Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija Kati Kärkkäinen (2013) teki aiemmin mainitsemani opin-

näytetyön Kulttuuriklubi Siperian oman nuorisoteatteritoiminnan koordinoinnista. Siperian alaisuudessa toimi samoihin aikoihin NYT – nuorten yhteisötaiteilijat Veturitalleilla -hanke, ja sen työntekijä yhteisötaiteilija Tuomas Tirkkonen ohjasi hankkeen aikana Siperian nuorisoteatteriryhmää (Yhteisötaiteilija Veturitalleilla 2015).

Nuorisoteatteritapaamisessa keskustelleet panelistit ja muut nuorisoteatterikentän toimijat kokoontuivat tapaamisen jälkeen säännöllisesti ja järjestivät draft-tilaisuuksia, joihin koottiin eri nuorisoteatteriryhmien edustajia ja nuoria harrastajia, jotka etsivät omaa ryhmää (Räty, Tanja 2015). Tapaamisten tuloksena Kulttuuriklubi Siperian alla alkoi vuonna 2015 Nuorisoteatteripolku näkyviin Jyväskylässä -hanke, jonka työntekijänä toimi Anumaaria Tulla. Hankkeen tavoitteena on tehostaa yhteistyötä nuorisoteatteritoimintaa järjestävien tahojen välillä, nuorisoteatterin harrastamismahdollisuuksien näkyväksi tekeminen nuorille teatterin harrastajille sekä eri organisaatioiden alla toimiville nuorisoteatteritoimijoille ja Jyväskylän nuorisoteatteritoiminnan yhteisen koordinoitumallin kehittäminen. (Jyväskylän Nuorisoteatterit 2015.)

Kuulin nuorisoteatteritoiminnan koordinoitihankkeesta samoihin aikoihin, kun päätin tehdä opinnäytetyönäni tuotanto-oppaan. Tarkempaa aihetta minulla ei vielä ollut, joten hankkeesta kuullessani kaikki tuntui lokahtavan paikoilleen: nuorisoteatterikenttä tarvitsee tuotanto-oppaan, jotta nuoret voivat tuottaa omia esityksiään. Siperian pyynnöstä opas laajeni koskettamaan yleisesti esittävää taidetta.

2.3 Erilaiset harrastusryhmät

Nuorisoteatteritapaamisen yhtenä panelistina oli tuolloinen nuorten kulttuurin läänintaiteilija Pasi Saarinen. Paneelin alustuksena hän kertoi, millaisista ryhmistä puhumme. Käytän hänen alustustaan selventääkseni tämän oppaan kohderyhmää. Nuorisoteatteriryhmiä on kolme erilaista, ja niiden toiminta sekä ennen kaikkea taustaorganisointi tapahtuvat eri tavalla. Samat kolme toimintatapaa löytyvät muidenkin esittävien taiteiden harrastusryhmistä.

Ensinnä on olemassa nuorten omaehtoista toimintaa (Saarinen 2015). Esimerkki tästä on jo aiemmin kuvaamani EMPTY-hanke: toiminta lähtee nuorten toiveesta ja aloit-

teesta, pyörii nuorten voimin ja aikuinen on apuna korkeintaan neuvonantajana. Toimintaa ajaa eteenpäin nuorten motivaatio, sillä ilman sitä koko toimintaa ei olisi. Tällaista toimintaa on tutkinut esimerkiksi Annimaria Koivunen (2013) opinnäytetyössään Nuorten omaehtoinen teatteritoiminta.

Toiseksi on taiteen perusopetus ja taidekasvatus (Saarinen 2013), jota tarjoaa Jyväskylässä esimerkiksi Jyväskylän Kansalaisopisto. Tämä on tavallaan vastakohta nuorten omaehtoiselle toiminnalle. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2016) mukaan ”eri taiteenaloilla annettava taiteen perusopetus etenee tavoitteellisesti tasolta toiselle ja antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään sekä hakeutua alan ammatilliseen ja korkeasteen koulutukseen”. Nuoret eivät ole missään nimessä passiivisia vastaanottajia, mutta toiminnalla on ulkoapäin määrätty opetussuunnitelma. Usein nuoret saavat itse vaikuttaa toiminnan sisältöihin.

Lopuksi on ryhmiä, joissa on piirteitä sekä omaehtoisista ryhmistä että oppimiseen tähtäävistä ryhmistä. Näitä ovat ammattitaiteilijoiden ohjaamat nuorten omaehtoiset ryhmät (Saarinen 2013). Esimerkiksi Siperian nuorisoteatteri toimii tällä periaatteella. Ohjaaja ei aina ole teatteri-ilmaisun ammattilainen, mutta ei myöskään vaadi itse ohjausta esimerkiksi harjoitusten suunnittelussa. Näiden ryhmien lähtökohtana ovat usein nuorten omat ideat, mutta toisinaan aikuisetkin voivat syöttää ideoita nuorille. Aikuisen osallistuminen on pitkälti nuorten tarpeista kiinni – joskus pelkkä läsnäolo ja neuvominen riittävät, toisinaan aikuisen taas täytyy ottaa ohjat omiin käsiinsä.

Tämän opinnäytetyön konkreettinen tuotos, esityksen tuotanto-opas, on suunniteltu käytettäväksi nuorten omaehtoisien toiminnan tukena. Opas on mahdollisimman tarkka ja havainnollinen, jotta nuoret voisivat tuottaa esityksen itsenäisesti. Kuitenkin sitä voivat käyttää myös muut ryhmät, sillä esityksen tuotannossa tulee esiin samoja asioita työryhmän organisoitumisesta huolimatta. Aikuisenkin ohjaajan työtä helpottaa, kun tuotannon tehtäviä voi siirtää ryhmäläisille.

3 TUOTTAJA TAITEEN TUKENA

Ennen oppaan tekoprosessiin syventymistä avaan, kuka tuottaja oikeastaan on. Millainen tuottajan rooli on taidekentällä? Mitä hänen toimenkuvaansa kuuluu? Mitä tuottaja ei tee? Onko teatterituotannon kaava samanlainen kuin esittävän taiteen tuotannon? Tässä luvussa esittelen tuottajan työnkuvaa ensisijaisesti teatterin kautta, käsittelen tuottajan ja esityksen ohjaajan suhdetta ja esittävien taiteiden tuotantojen yhtäläisyyksiä.

Tuottaja on taiteellisen prosessin taustalla työskentelevä taiteentekijöiden tuki. Esimerkiksi teatterituottaja ei tuota teatteritaidetta, vaan teatteriesityksen eli produktion. Kulttuurituotannon opinnäytetyössä Maarit Koistinen tiivistää, että tuottaja varmistaa muun työryhmän mahdollisuudet työskentelyyn hoitamalla oman työnsä hyvin (2009, 6). Ennen tuottajan rooliin syventymistä avaan lyhyesti tuotantoprosessia yleisellä tasolla. Perusteellisempi kuvaus tuotantoprosessista käydään läpi oppaassa itsessään (liite 1).

Kaikissa kulttuurituotannon prosesseissa on tiivistetysti kolme ajallista vaihetta: alkutuotanto, h-hetki ja jälkituotanto (Hoffren 2011). Alkutuotanto tähtää valmiiseen h-hetkeen, jolloin asiakkaat tulevat tapahtumaan tai katsomaan esitystä. Etenkin alkutuotantoon kuuluu myös se, että asiakkaita tiedotetaan tulevasta h-hetkestä. Jälkituotantoon kuuluu lähinnä prosessista raportoiminen sekä kaikkien osallistujien – myös katsojien – kiittäminen.

Kulttuurituotannon tehtävät voidaan jakaa neljään osa-alueeseen: johtaminen, talous, tekniikka ja sisältö (emt. 2011). Näiden neljän osa-alueen alle sisältyvät kaikki tuotantoprosessin tehtävät alkutuotannosta h-hetken kautta jälkituotantoon. Samantapaista jaottelua käyttää myös teatterituottaja James Seabright kirjassaan *So You Want To Be A Theatre Producer?* (2010, 5-9). Seabright kirjoittaa samoista asioista nimillä administrative, financial, technical sekä creative. Seabright kuitenkin lisää myös sanan promotional, joka viittaa viestintään ja markkinointiin.

Tuottajan työtehtäviin kuuluvat tosiaan kiinteästi myös viestintä ja markkinointi, vaikka ne liikkuvatkin hieman erillään muusta tuotantoprosessista. Useimmat ihmiset yhdistävät tuottajan työn oikeastaan pelkästään markkinointiin, sillä se on tuotannon osa-alueista se, joka näyttäytyy asiakkaille, ja muu tuotanto tapahtuu taustalla. Itse lisään viestinnän ja markkinoinnin yleensä Seabrightin tapaan viidenneksi tuotannon osa-alueeksi, sillä etenkin harrastajapuolella on hyvin harvoin resursseja palkata erikseen tiedottaja.

Luvussa 3.4 pohdin teatterin suhdetta muihin esittäviin taiteisiin ja sitä kautta esitystä yleensä. Lisäksi Jukka Hytti (2005, 10) sanoo, että teatterin tekemisen perusprosessi on pääpiirteissään melko sama produktiosta riippumatta. Tällä perusteella tätä opasta voi hyödyntää muissakin kuin nuorisoteatteriproduktioissa.

3.1 Tuottaja – uusi hahmo

Tuottaja-nimike ilmestyi Suomen teatterielämään 1980–90-lukujen vaihteessa (Hytti 2005, 9). Uusi nimike tuli tarpeelliseksi suomalaisen teatterin kokiessa rakenteellisen muutoksen, jonka seurauksena teattereita alettiin ajatella tuotantolaitoksina. Teatterinkin tuli tehdä rahaa, joten tuotantoon ja tuottavuuteen alettiin keskittyä enemmän. Toki tuottajan työtehtävät olivat ennestäänkin olemassa – aiemmin niitä vain ei ollut käsitelty tuottaja-nimikkeen alaisina tehtävinä. Työnjakoa päivitettiin muutoksen aikana. (Hauru 2007, 12.)

Tuottajan työnkuva on ristiriitainen. Hän työskentelee sekä taiteen että liike-elämän kentillä. Tuottaja voi olla yhtäaikaisesti sekä työnantaja, joka määrittelee palkan, että työryhmän vertainen jäsen. (Hytti 2005, 18.) Maarit Koistisen (2009, 5) opinnäytetyöhönsä haastattelema tapahtumatuottaja Kaisa Kutilainen toteaa, että tuotettuaan kaksi teatteriesitystä hän ei edelleenkään osaa yksiselitteisesti muotoilla, mitä teatterin tuottaminen tarkoittaa. Useat muutkin lähteet aloittavat teatterituottajan roolin määrittelyn toteamalla määrittelyn haastavaksi.

Yksi tapa määritellä tuottajan työnkuvaa on tehdä se tuotantoprosessin toimijoiden kautta. Hannaleena Hauru (2007, 17) esittelee opinnäytteessään kolmiomallin. Kol-

mion kärjissä ovat työryhmä, tukija (eli yhteistyökumppanit ja rahoitustahot) ja katsoja. Nämä kolme ovat toimijoita, jotka mahdollistavat teatteriesityksen, ja tuottaja sijoittuu neljänneksi toimijaksi kolmion keskelle. Haurun mukaan tarkkaan määriteltynä teatterituottajan ainut tehtävä on toimia linkkinä työryhmän ja tukijan sekä työryhmän ja katsojan välillä. (emt. 2007, 17.)

Tämän määrittelyn taustalla on fakta, että tuottajalle yleisesti määritellyt työtehtävät eivät tule kysymykseen kaikissa tuotannoissa. Sen sijaan esitykseen tarvitaan paljaimmillaankin esittäjä ja kohde, jolle esitetään – työryhmä ja katsoja (Hauru 2007, 17; Hotinen 2002, 149). Hauru kokee tukijan olevan tärkeä lisä määritelmään, sillä vaikka teatteriesitys tuotettaisiin ilman rahoitusta, voidaan ajatella esimerkiksi esitystilan olevan kolmannen osapuolen osoittama tuki (Hauru 2007, 18).

Tuottajan työnkuvaa voi määritellä myös listoittamalla työtehtäviä, jolloin työnkuva näyttäytyy omasta mielestäni konkreettisemmin. Seabright (2010, 5) esimerkiksi tiivistää, että tuottaja on vastuussa hyvän esityksen aikaansaamisesta ajoissa ja budjetin rajoissa. Lisäksi tuottaja yleensä määrittelee, mikä on ajoissa ja mikä budjetin rajoissa (emt. 2010, 5). Hauru (2007, 13) toteaa yksinkertaisesti tuottajan olevan käytännön ja talouden haltija.

Tässä opinnäytetyössä esittelen tuotannon tehtävät tuotantoprosessiin kuuluvien viiden osa-alueen kautta: tuottaja vastaa produktion johtamisesta, viestinnästä, taloudesta, tekniikasta ja sisällöstä. Olen omissa teatteriproduktioissani havainnut jaottelun toimivaksi. Valitsin jaottelun oppaaseen, sillä siinä kaikki pienetkin työtehtävät näyttäytyvät osana isoa kokonaisuutta, ja uskon tämän jaottelun antavan selkeimmän mahdollisen kuvan tuottajan työtehtävistä.

Seuraavassa luvussa pureudun tarkemmin tuottajan työtehtäviin johtamisen, viestinnän, talouden ja tekniikan osa-alueiden näkökulmasta. Luvussa 3.3 avaan tuottajan vastuuta esityksen sisällöstä, kun käsittelen tuottajan ja ohjaajan suhdetta.

3.2 Mitä tuottaja tekee?

“Tuottajaa pidetään usein henkilönä, joka tietää kaikesta kaiken tai vähintäänkin, kenelle tehtävät delegoidaan”, sanoo Pauliina Alanko opinnäytteessään Tuotantoprosessin mallintamisen merkitys (2011, 18). Jos katsotaan tuottajan työtä otsikkotasolla menemättä työkalutasolle, vastuut vaikuttavat valtavilta. Tuottaja on projektinjohtaja, joka on vastuussa kaikesta, mitä projektissa tapahtuu – osittain myös taiteellisesta tuloksesta, vaikka sen päävastuu onkin ohjaajalla.

Otetaan esimerkiksi Jukka Hytin kirjoittama Teatterituottajan opas: sisällysluettelon mukaan tuottajan tehtävälstaan kuuluu ainakin budjetointi, rahoituksen hankinta, markkinointi, tiedottaminen, sponsorointi, tekijänoikeudet ja sopimusten teko (Hytti 2005). Siinä on jo aika paljon asiaa yhden ihmisen hoidettavaksi. Maarit Koistisen (2013) kirjoittaman Teatterituottamisen toimintamallin sisällysluettelossa tehtäviksi mainitaan mm. suunnittelu, budjetti, rahoituksen hankinta, esityspaikka, sopimukset, tekijänoikeudet, luvat, viestintä ja markkinointi sekä työryhmästä huolehtiminen.

Etenkään harrastajapuolella tuottaja ei voi olla mestari joka lajissa, eikä se ole tarkoituskaan. Tuottajan on itse suunniteltava, mitkä hommat hän hoitaa itse ja mitkä delegoi eteenpäin, silti pysyen vastuussa tehtävien hoitamisesta ajallaan. (Hytti 2005, 19.) Tuottaja ei siis totisesti tee kaikkea itse! Otsikkotasolta työkalutasolle mentäessä tehtävät eivät ole kovin vaativia, mutta ne on tärkeää tehdä ajallaan. Työtä on paljon, joten sen hallitseminen ja kaiken muistaminen vaatii erilaisia listoja, Post-it-lappuja, kaavoja ja muistutuksia. Hytin (2005, 28) mukaan tärkeimmät työkalut ovat tietokone, puhelin ja oma pää. Itse lisään listaan myös kalenterin.

Yllä olevan perusteella voidaan päätellä, että tuottaja tosiaan on se henkilö, joka tietää kaikesta kaiken tai vähintäänkin, kuka tehtävästä vastaa. Tuottajan tehtävä on hahmottaa ”big picture”, eli tuotantoprosessin kokonaisuus pienten yksityiskohtien sijaan. Kyky pystyä hetkenä minä hyvänsä ottamaan askel taaksepäin ja tarkastella kokonaisuutta on tuottajalle tärkeä taito. (Seabright 2010, 12–13.) Tässä tehtävien niputtaminen kokonaisuuksiksi auttaa, esimerkiksi aiemmin mainitsemieni viiden osa-alueen alle. Joissakin tapauksissa jokin tehtävä voi sopia useammankin osa-alueen

alle, esimerkiksi tekijänoikeuksien hoitaminen on sekä johtamista että sisällönsuunnittelua.

Tuotannon suunnittelussa on tärkeää huomioida myös, missä järjestyksessä asioita kannattaa ja voi hoitaa. Tuotantoprosessille ei ole olemassa yksiselitteistä aikataulua. Oppaan alussa esittelen kuitenkin kulkukaavan, jossa kaikki tuottajan työtehtävät ovat paitsi osa-alueittain, myös ajallisesti järjesteltyinä taulukkona. Opas perustuu tähän kulkukaavaan, mutta painotan sen olevan vain yksi esimerkki hoitaa tuotantoa. Taulukko on sekä ylhäältä alaspäin kulkevana muistilistana että vasemmalta oikealla kulkevana aikajanana. Sen tarkoitus on auttaa sekä kokonaiskuvan että yksityiskoh- tien hahmottamista.

3.3 Tuottajan ja ohjaajan suhde

Tuottajan vastuu sisällön osa-alueesta tarkoittaa pääasiassa työskentelyä ohjaajan ja muun taiteellisen työryhmän tukena. Heti oppaan alussa käsittelen lyhyesti ohjaajan ja tuottajan suhdetta, ja painotan vastuiden jakamisen tärkeyttä. Työnjaon on oltava selvillä alusta asti. Hytti (2005, 31) viittaa hetkiin, kun ohjaaja on olettanut tuottajan tekävän yhtä ja olevan puuttumatta toiseen. Turhat ristiriidat ehkäistään selkeällä työnjaolla ja avoimella keskustelulla.

Edellisessä luvussa kirjoitin, että tuottaja on projektinjohtaja. Asia ei kuitenkaan ole niin yksiselitteinen, sillä tuottajalla ei ole itsemääräämisoikeutta tai ylintä päätösvaltaa produktiosta. Koistisen (2009, 4) mukaan tuottaja on ohjaajan – ja koko tuotannon – ”turvaverkko, joka pitää kokonaisuuden hallinnassaan, ja ohjaaja voi keskittyä näyttelijöihin.” Tuottajalla siis on projektista vastuu, mutta hänen tehtävänsä on ennen kaikkea tukea ohjaajan työtä.

Produktion voi käynnistää monella eri tavalla. Idean esitykseen voi saada joko ohjaaja, teatteri tai jopa tuottaja, joka sitten kasaa taiteellisen työryhmän (Seabright 2010, 14–17). Idean alkuperällä ei ole väliä, kunhan ohjaaja ja tuottaja ovat samalla sivulla ja toimivat omalla vastuualueellaan: ohjaaja on taiteellisen työn johtaja, ja tuottaja on

ohjaajan lähin työpari (Hytti 2005, 30–33). Tuottaja voi ja saa vaikuttaa taiteelliseen työhön omalla toiminnallaan järjestämällä sellaiset olosuhteet, että taiteellinen työryhmä voi tehdä oman työnsä mahdollisimman hyvin (Hytti 2005, 38; Koistinen 2009, 6). Tuottajan tehtävänä ei kuitenkaan missään nimessä ole puuttua taiteelliseen toteutukseen neuvomalla ohjaajaa (Hotinen 2002, 334). Ei, vaikka taiteellista silmää löytyisikin.

Teatteriohjaaja Pauliina Hulkko (2005, 37) toteaa, ettei hän kaipaa taiteellista työparia, vaan ”käytännöllis-aatteellisen kollegan, jonka kanssa jakaa järjestelytaakkaa”. Tuottajan on kuitenkin tärkeää pystyä keskustelemaan ohjaajan kanssa myös esityksen sisällöstä. Hulkon (2005, 38) mielestä tärkein asia tuottajassa on kiinnostus, tai jopa riemu, taiteen tekemiseen – ”ilman sitä kun esityksiä ei ylipäätään kannata tehdä saati sitten tuottaa”.

3.4 Teatteri ja muut esittävät taiteet

Teatteri koostuu ikään kuin eri taideteosten kokonaisuudesta – olemassa olevat teokset yhdistyvät esitykseksi. Samanlainen ilmiö on muussakin esittävässä taiteessa. Esimerkiksi tanssiesityksen muodostavat koreografinen teos, musiikillinen teos ja skenografinen teos. Skenografialla viitataan tässä esityksen ulkoasuun: puvustus, lavastus, tarpeisto, kampausta, maskeeraus ja valaistus. Myös tanssijan tulkinta koreografiasta esityksen aikana on omalla tavallaan teos.

Esityksen määritelmästä on Juha-Pekka Hotisen (2002) kirjassa useitakin erilaisia tulkintoja, pääosin teatterin näkökulmasta. Esitys on olemassa ajassa ja paikassa - päättymisensä jälkeen sitä ei enää ole (emt. 2002, 16). Kaikessa taiteessa on taiteilija, eli taiteen tekijä, sekä taiteen vastaanottaja, mutta esitystaiteessa jako on erityisen merkittävä. Onko esitys edes olemassa ilman katsojaa? Teksti, lavastus, puvustus, jopa sävellyksen nuotinnos ovat olemassa, vaikka niitä ei kukaan olisi näkemässä. Esittävässä taiteissa kokemuksen taideteoksesta luovat esiintyjän fyysinen läsnäolo samassa tilassa katsojan kanssa, sekä muiden katsojien reaktiot vuorovaikutuksessa keskenään (emt. 2002, 149).

Tuotannolle tämä tarkoittaa sitä, että tavoitteena on tuottaa teoksen tai teosten lisäksi myös esittämisen hetki. Tuottaja järjestää tavallaan tapahtuman: esitys kestää hetken, sitten se loppuu. Sen jälkeen tulee kuitenkin usein vielä tapahtumia, joissa esitys ja esittäjät ovat samat, mutta katsojat ovat näkemässä esityksen ensimmäistä kertaa. Tässä esittävän taiteen tuottajan rooli eroaa tapahtumatuottajasta: esitysten on tarkoitus kulkea joka kerta suunnilleen samalla tavalla kuin edellinen, sillä katsojalle esityshetki on ainutlaatuinen.

Vaikka tässä luvussa esittelemäni tietoperusta käsitteleekin ennen kaikkea teatterituottajaa ja hänen rooliaan, on kaikenlaisten esitysten tuotannoissa kyse samoista asioista. Prosessissa kulkevat yhtä aikaa taiteen tekeminen ja esittämisen hetken järjestäminen. Tuottajan täytyy ottaa täysin samat asiat huomioon, oli esityksessä kyse teatterista, tanssista, sirkuksesta, musiikista, performanssista, stand-upista tai runonlausunnasta.

4 TUOTANTO-OPPAAN TEKOPROSESSI

Tässä luvussa kerron, miten tuotanto-opas on tehty, ja pohdin sen lopputulokseen vaikuttaneita asioita. Koska tuotanto-opas on suunnattu työkaluksi, olen jättänyt siitä pois kaiken ylimääräisen. Tavoitteenani oli tehdä napakka paketti, josta tarvittavaa tietoa ei tarvitse kaivella. Oppaan alussa kerron sen olevan osa opinnäytetyötä sekä listaan lähteet. Oppaassa eivät käy ilmi käyttämäni menetelmät tai saamani apu, mutta toisaalta sen tarkoitus ei ole alleviivata tekoprosessia tai käytettyjä lähteitä, vaan lisätä lukijan tietoa.

Luvussa 4.1 kerron, miten oppaan tekoprosessi alkoi jo aiempien opintojeni aikana, kun tein teatterituottamisen manuaalin. Sen jälkeen opas on täydentynyt, kun olen saanut lisää kokemusta ja täydentänyt tietoperustaa. Avaan omaa osaamistani tarkemmin luvussa 4.2 oppaan näkökulmasta. Opinnäytetyöprosessin käynnistyttyä päätin suunnata tuotanto-oppaan nuorille, joten ensimmäiseksi muokkasinkin jo ole-

massa olevan tekstin uusiksi nuorille ymmärrettävään muotoon. Tämä jälkeen tutustuin lisää tuottamisesta kertovaan kirjallisuuteen, jota avaan luvuissa 4.3 ja 4.4.

Pitkin prosessia opasta lukivat Kulttuuriklubi Siperian sekä nuorisoteatteritoiminnan koordinoitihankkeen työntekijät, muut kulttuurituotannon opiskelijat, ohjaava lehtori sekä eri alojen opiskelijat. Opasta muokattiin saadun palautteen mukaan. Eri alojen opiskelijat esittivät tarkentavia kysymyksiä asioista, joita eivät itse ymmärtäneet – eli nuoretkaan eivät todennäköisesti ymmärtäisi. Avaan näiden kommenttien perusteella syntyneitä oivalluksia luvussa 4.5.

4.1 Teatterituotannon manuaali

Opas sai raamit harjoittelussani Finnish Theatressa eli Lontoon suomalaisessa harastajateatterissa. Harjoittelun jälkeen tein teatterille laajemman kehityssuunnitelman, jonka aiheeksi valikoitui teatteriproduktion käsikirja eli manuaali, jonka avulla teatteri pystyisi tulevaisuudessa tuottamaan produktioita myös ilman teatterin vakiotyöryhmää. Manuaaliin kirjoitin auki teatteriproduktion kulun yllä esittämäni viiden tuotannon osa-alueen mallilla sekä Finnish Theatren yleisimmän työnjaon mukaan. Liitteenä oli myös työkaluja, kuten suunnittelurunko Finnish Theatren viestintään.

Manuaalin runko syntyi siihenastisten tuotanto-opintojeni ja teatterin tuottamisen kokemusteni perusteella. Prosessi alkoi yksinkertaisesti listaamalla tuotannon eri vaiheita ulkomuistista. Listattuani tarpeeksi monta vaihetta päätin jakaa eri tehtäviä Hofrenin (2011) luennoilla oppimieni neljän osa-alueen alle: johtaminen, talous, tekniikka ja sisältö. Prosessin aikana manuaaliin vaikuttivat myös Finnish Theatren työryhmäläiset sekä lukemani Seabrightin (2010) kirja, jonka esittelen luvussa 4.3. Seabrightin ja omien siihenastisten kokemusteni perusteella lisätä viidenneksi osa-alueeksi viestinnän, kun siihen liittyvät tehtävät eivät sopineet muihinkaan osa-alueisiin, ja se on kuitenkin kiinteä osa teatterituotantoa.

Koska manuaalista tuli kattava, päätin lehtoreiden kannustuksesta tehdä siitä myös opinnäytetyöni. Idea suunnata opas nuorille tuli luonnostaan, sillä olin EMPTY-hankkeen myötä ollut mukana nuorisoteatteritoiminnassa. Nuorten hyväksi tehtävä

työ on muutenkin sydämelläni. Tilaajaksi löytyi Kulttuuriklubi Siperia, joiden toiveesta opas päätettiin laajentaa teatterituottamisen sijaan yleisesti esittävien taiteiden tuotantoon. Siperia tukee kaikenlaisten taiteiden tuottamista, ja koska teatterin tuotannossakin on kyse esityksen tuottamisesta, prosessi ei ollut työläs.

4.2 Oma kokemuspohja

Omat kokemukseni teatteriesitysten tuottamisesta ovat tulleet pääosin kolmelta alueelta, jotka ovat Jyväskylän Teatteriyhdistys Kulissi, EMPTY-hanke sekä kolmen kuukauden harjoittelu Finnish Theatressa, Lontoon suomalaisessa teatterissa. Kaikkea yhdistää se, että toiminnassa on mukana pääosin harrastajia.

Jyväskylän Teatteriyhdistys Kulissilla suoritin yhden pidemmän harjoittelun kulttuuri-tuottajaopiskelijana ja olen ollut mukana yhdistyksen hallituksessa, joka vastaa tuotannosta. Kulissilla olen oppinut asioimaan puhelimitse (aiemmin pelättyäni sitä) ja päässyt ensimmäistä kertaa myymään: mainospaikkoja käsiohjelmasta, ryhmävarausmahdollisuuksia sekä tietenkin lippuja ja väliaikakahvia. Kulissin produktiot ovat valtavia ollakseen harrastajavoimin toteutettuja, ja olen oppinut perusteet esityksen teknisestä ja scenografisesta puolesta: äänet, valot, puvut, lavasteet, tarpeisto, hiukset ja maskeeraus. Lisäksi perinteisimmät markkinoinnin väylät ovat tulleet tutuksi julisteita ja flyereita jakaessa sekä pohtiessa ilmaisia kanavia.

Kulissin toiminnan kautta olen oppinut myös sen, että tällaisessa paljon vaativassa harrastuksessa aikuinen on vastuussa nuorten ja lasten jaksamisesta. Lasten- ja nuorten produktioiden aikataulut pitää suunnitella niin, etteivät treenit ole kohtuuttoman pitkiä eivätkä kestä liian myöhään. Aikuisetkaan eivät aina osaa huolehtia jaksamisestaan, kun ensi-ilta lähestyy ja lavasteita tehdään yötä myöten – kuinka sitten innostunut 12-vuotias? Tuottajan on syytä pitää tämä mielessä, vaikka olisi itsekin nuori, joten kirjoitin aiheesta heti oppaan alkuun.

EMPTY-hanke ja sen aikana tehty Minne huuto ei kanna -musikaali opetti niin valtavasti, että vaikka produktio toteutettiin Kulissin alla, ajattelen sen erillisenä opinpaikana. Olin produktiossa sekä ohjaajana että tuottajana, ja kolmen hengen tasavertai-

nen johtajuus opetti paljon yhteistyöstä. Opimme yhdessä suunnittelemaan toimintaa pitkällä tähtäimellä ja päivittämään suunnitelmaa asioiden edetessä. Itseasiassa oppaan työkalu nro. 2 on aikataulutustyökalu, jonka esiaste tehtiin EMPTYn aikana.

Vaikka opiskelin EMPTYn aikana jo kulttuurituottajaksi ja osasin varautua siihen, niin meidänkin produktiossamme viestintä melkein unohtui kaiken muun hoidettavan alta. Ilmiö on toteutunut muissakin vapaaehtoisvoimin tehdyissä produktioissa. EMPTYssä olin myös ensimmäistä kertaa vastuussa talouden pyörittämisestä, ja sen myötä opin hakemaan ja hallinnoimaan rahaa sekä luomaan budjetin ja sen rinnalle taulukon, johon päivitetään tulot ja menot.

Harjoittelu Lontoossa opetti minulle ennen kaikkea lisää yhteydenottamisen, tiedottamisen ja myymisen keinoja. Työnohjaajani neuvoi minua olemaan aina yhteydessä samaan asiaan liittyen useamman kerran, kuitenkin ilman toistoa ja jankkaamista. Tieto on jaettava tiputellen, jotta seuraava yhteydenotto on luonteva. Monen yhteydenoton jälkeen asia jää paremmin mieleen.

Opas on oivallinen näyttö omasta osaamisestani, sillä en luonnollisesti ole voinut kirjoittaa siihen asioista, joista en itse tiedä. Henkilökohtaisista kokemuksista löytyi hyödyllisiä esimerkkejä oppaaseen. Jotkut esimerkeistä pohjaavat omiin onnistumisen kokemuksiini, mutta suurempi rooli on virheillä: ”mitä minun olisi silloin pitänyt tehdä” on oppaassa kirjoitettu muotoon ”älä tee näin, vaan näin”.

4.3 Tuotannon kirjallisuus

Oppaan tietoperusta painottuu teatterituottamiseen kahdesta syystä. Ensimmäinen on se, että sekä oppaan että omat juurenit ovat teatterituotannossa. Toisekseen en löytänyt oikeastaan yhtään julkaisua koskien yksinomaan esittävien taiteiden tai edes esitysten tuottamista. Yleisesti kulttuurituotannon kirjallisuutta kyllä on, mutta toisaalta teatterin tuotantoprosessi on muutenkin hyvin samankaltainen kuin esimerkiksi kerran pidettävän tapahtuman tuottaminen (Alanko 2011, 18). Esitys on yksittäinen tapahtuma, joka järjestetään monta kertaa. Totesin siis, että teatterituotannon julkaisut riittävät.

Teatterin ja teatteriesitysten tuottamisesta on kirjoitettu paljon varsinkin muualla maailmassa. Taustalla lienee massiivisten teatteritalojen ja vuosikymmeniä pyörineiden musikaalien suosio. Suuret ja näyttävät produktiot myös vaativat tuottajaa paljon enemmän, kuin esimerkiksi muutaman hengen kokeileva kesäproduktio. Tehdessäni manuaalia Finnish Theatrelle käytin pääosin teatterituottaja James Seabrightin (2010) kirjaa, joka avaa teatterituottamisen maailmaa kansainvälisesti ja suurproduktioiden tasolla.

Seabrightin kirja ei antanut manuaaliin konkreettisia vinkkejä, sillä tuotantojen kokoluokka on aivan eri kuin Finnish Theatrelle tekemässäni manuaalissa. Vinkkejä ei samasta syystä löytynyt tähän oppaaseenkaan. Se kuitenkin avasi omaa näkökulmaani tuottajan roolista ja ammattimaisesta tuottamisesta. Miksei harrastajapuolellakin voisi ottaa mallia isoista ja menestyvistä produktioista – etenkin organisoinnin, viestinnän ja markkinoinnin osalta? Siksi teos löytyy myös oppaan lähdeluettelosta.

Suomessa on painettu vain yksi teatterituottamista käsittelevä kirja, Jukka Hytin Teatterituottajan opas (2005). Se pureutuu suomalaisen teatterin tekemiseen ja sisältää paljon havainnollistavia esimerkkejä ja työkaluja. Monissa suomalaisissa teatterituotantoa käsittelevissä julkaisuissa on käytetty lähteenä Hytin kirjaa, mikä kertoo sen ainutlaatuisuudesta sekä tärkeydestä suomalaiselle teatterille. Lisäksi Hytti ottaa kaikenlaisten teatterien tuotannon huomioon, myös harrastajateatterin.

Teatterituottamisen tutkimusten taustalla voi olla esimerkiksi yksittäisen teatterin produktio, jonka pohjalta on tehty teatterille kuin teatterille sopiva tuotannon tuotantomalli. Tällainen on esimerkiksi Pauliina Alangon (2011) liiketalouden koulutusohjelmassa tekemä opinnäytetyö: Tuotantoprosessin mallintamisen merkitys pienteatterin taloudelle. Siinä teatterituotanto kuvataan tietoperustan ja opinnäytetyön tutkimuksen perusteella sekä taiteellisena että taloudellisena prosessina, jotka kulkevat yhtä aikaa ja limittyvät toisiinsa (emt. 2011, 60).

Kulttuurituotannon opinnäytetöitä on tehty useampikin teatterin tuottamisesta. Tällainen on esimerkiksi kulttuurituottaja Maarit Koistisen (2009) opinnäytetyö Ennen kuin esirippu nousee – Tuottaja teatteriesityksen taustalla, joka käsittelee tuottajuutta ja

tuottajan roolia teatterimaailmassa. Koistinen on tehnyt myös Teatterituottamisen toimintamallin (2013) Laitilan kaupungin Tarinoista musiikinäytelmäksi -hankkeen pohjalta. Sen tavoite on esitellä tuotantoprosessin kokonaiskuva ja työtehtäviä.

Hannaleena Hauru pohtii tutkintotyössään Teatterituottamisen merkityksistä (2007) tuottajan roolia ja ristiriitaa teatterissa. Alangon ja Koistisen jälkeen Haurun julkaisusta ei löytynyt lisättävää oppaaseen, mutta se antoi uutta näkökulmaa tuottamisen pohdiskeluun tätä opinnäytetyöosiota vasten. Opasosiossa on edellisten lisäksi hyödynnetty jonkin verran myös netissä olevaa diasarjaa, jonka on tehnyt Matti Koistinen (2009). Diasarjaa on alun perin käytetty tuotannon kurssin materiaalina.

Tutkittuani runsaasti teatterituottamisen kirjallisuutta totesin samojen asioiden käyvän ilmi julkaisuista kuin julkaisusta. Tämä on osasy, miksi oppaaseen itseensä ei ole merkitty tekstin joukkoon lähdeviitteitä. Käytetyt lähteet listataan heti oppaan alussa, mutta lukija ei voi tietää yksittäisten pätkien kohdalla, kenen havainnosta on kyse. Mielestäni yksittäisten lauseiden ja tietoiskujen alkuperä ei kuitenkaan ole oppaassa olennaista, sillä käytetty materiaali on ollut kirjoittajasta riippumatta hyvin saman sisältöistä. Toinen syy lähdeviitteiden poisjättämiseen on oppaan luettavuuden parantaminen: ilman lähdeviitteitä teksti on soljuvampaa.

Luin näiden lähteiden lisäksi muitakin julkaisuja teatterituottamisesta ja kulttuurin tuottamisesta. Muissa julkaisuissa ei ollut mitään vikaa, mutta ne eivät soveltuneet oppaan lähdemateriaaliksi joko siksi, että niissä ei ollut uutta tietoa, ne eivät menneet tarpeeksi käytännön tasolle tai ne oli suunnattu tuottamisprosessin kehittämiseen – ei itse prosessiin.

4.4 Ei taiteen vaan esityksen tuottaminen

Tutustuessani kirjallisuuteen törmäsin Juha-Pekka Hotisen (2002, 330–336) kirjan tekstiin Tuottaja. Siinä Hotinen kirjoittaa tuottajan roolista kriittisestä näkökulmasta: onko esittävän taiteen tuottajavaltaistuminen muuttanut taiteen tekemisen yksinomaan kaupalliseksi prosessiksi? Mitataanko taiteen arvo rahassa ja määrissä? Onko tuottajan tehtävä vain ”osoittaa, mitä hyötyä tai iloa muulle maailmalle tai arkipäi-

välle on taiteesta, eli miksi sitä kannattaa olla rahoittamassa ja tuottamassa”? Kun taiteilija ulkoistaa tuottamisen, poistaako hän samalla olennaisen osan taiteen tekoprosessista? (Hotinen 2002, 330–332.)

Hotisen kirja on vanha ja yleinen mielikuva tuottajista on muuttunut sen jälkeen, vaikka keskustelua yhä käydäänkin. Ajatus kuitenkin sai minut pohtimaan tuotantoppaan roolia. Taide syntyy, kun sen tekemiseen on vapaat kädet ja taiteen tekijän ei tarvitse miettiä ainoastaan tulospaineita. Nuorilla se etu on luonnostaan, ja hyvä niin, sillä nuori pääsee vapaiden kokeilujen kautta kehittymään taiteilijana. Miten nuoret suhtautuvat ajatukseen tuottamisesta? Luoko tuottamisesta puhuminen ja tämä tuotanto-opas nuorille vain ylimääräisiä paineita tuloksen tekemisestä? Poistaako opas nuorten tekemästä taiteesta ilon, vapauden ja kokeilunhalun? Toisaalta taas esitykset pitää päästä myös esittämään, eikä vain tekemään.

Pohdintojeni tuloksena päätin muuttaa oppaani näkökulmaa. Tähän saakka olin koko ajan kirjoittanut Esittävän taiteen tuotanto-oppaasta halki opinnäytetyön ja oppaan itsensä. Päätin vaihtaa oppaan nimen muotoon Esityksen tuotanto-opas nuorille (ETN, eli ETEEN). Nimen vaihtaminen muutti näkökulmaa taiteen tuottamisesta esityksen tuottamiseen. Taide ja etenkin taiteellinen prosessi pysyvät koskemattomina, ja opas keskittyy tuottamaan vain esittämisen hetken. Se oli oppaan tarkoitus alusta alkaen, mutta aiempi nimi saattoi olla harhaanjohtava.

4.5 Palautteen perusteella muokkaaminen

Oppaan tekoprosessin aikana pyysin ja sain runsaasti palautetta eri alojen osajilta. Palautteenantajat osoittautuivat korvaamattomaksi avuksi: omalle tekstilleen tulee totisesti sokeaksi, joten useampi kirjoitusvirhe ja vaikeasti ymmärrettävä lause korjautui palautteenantajien ansiosta. Palautteenantajat antoivat myös erittäin hyviä lisäyksiä ja vinkkejä oppaaseen. Esimerkiksi ilman Siperian työntekijää Tiina Ahtosta oppaaseen ei olisi tullut laatikoita, jotka sisältävät havainnollistavia esimerkkejä.

Nuorisoteatteritoiminnan koordinoitihankkeen työntekijä Anumaaria Tulla esitti palautetta oppaan rakenteesta. Jos opasta alkaa lukemaan suoraan alusta, se vaikut-

taa sekavalta, sillä kronologinen järjestys menee sekaisin. Oppaan taustalla vaikuttava Esitysproduktion kulku-taulukko (kuvio 1) esittää produktion kaavan viiden osa-alueen kautta. Oppaassa jokainen osa-alue avataan erikseen luettelomaisesti, alkaen johtamisesta ja päättyen sisältöön. Luettelomaisuudesta johtuen esimerkiksi alkuideointi sijoittuu vasta oppaan loppupuolelle sisällön osa-alueen alle.

Johtaminen	Viestintä	Talous	Tekniikka	Sisältö
Päätös produktiosta	Päätös produktiosta	Päätös produktiosta	Päätös produktiosta	Idea: ohjaus, teksti, porukka -> projektisuunnitelma
Työryhmän yhteisten palaverien järjestäminen	Sisäisen viestinnän suunnittelu Kohdeyleisöanalyysi - missä kannattaa viestiä?	Alustavan budjetin laadinta	Harjoittelukauden fasilitteetit (sisältö)	Päätös produktiosta Harjoittelukauden fasilitteetit (tekniikka)
Prosessin tarkkailu ja dokumentointi	Viestintäsuunnitelma	Rahoitusmahdollisuuksien etsiminen Haut: julkiset rahat, säätiöt, järjestöt, ... Yhteistyökumppaneita tai sponsoreita? (johto)	Vuokrasopimukset (johto)	Tekijänoikeudet (johto) Taiteellisen työryhmän työsopimukset (johto, talous)
Yhteys muihin ryhmiin:	Mihin raha riittää?	Taiteellisen työryhmän työsopimukset (johto, sisältö)	Esitystila ja -ajat Vuokrasopimukset (johto)	Treenikausi
Tekijänoikeudet (sisältö)	Tiedotteiden suunnittelu	Budjetin tarkistus (tekniikka, johto)	Kustannusten listaus (talous)	Ohjaajalla vastuu, tuotanto varmistamassa
Yhteistyökumppaneita tai sponsoreita? (talous)	Graafisten järjestäminen	Lippujen hintojen lukkoon lyönti (johto)	Turvallisuussuunnitelma ja esteettömyys (johto)	Sisällöstä tiedottaminen (viestintä)
Vuokrasopimusten allekirjoittaminen (tekniikka)	Näytelmästä perillä pysyminen (sisältö)	Rahoituksen järjestäminen	Skenografian suunnittelu (sisältö)	Skenografian suunnittelu (tekniikka)
Rahoitushakemusten hyväksyminen (talous)	Markkinointi ja PR	Rahoitushakemukset (johto)	Järjestelyjen aikataulutus	
Taiteellisen työryhmän työsopimukset (sisältö, talous)	Yhteistyökumppaneille (johto)	Sponsorisopimusten lukkoon lyönti (johto)	Logistiikan suunnittelu	
Sponsori- ja yhteistyösopimukset (talous)	Kohdeyleisölle	Teknisen työryhmän työsopimukset (johto, tekniikka)	Teknisen työryhmän työsopimukset (johto, talous)	
Lipunvarauksen ja -myynnin suunnittelu (viestintä)	Lipunvarauksen ja -myynnin avaus (johto)	Mahdolliset rahoitussopimukset (johto)	Skenografian toteutus	Pressikuvat (viestintä)
Turvallisuus ja esteettömyys (tekniikka)	Pressikuvat (sisältö)	Kulujen seuraaminen		
Lupa-asiat	Lehdistötiedotteen lähettäminen	Tulojen kirjaaminen		Treenitahti tihenee
Teknisen työryhmän työsopimukset (tekniikka, talous)				Työryhmän fasilitteetit (tekniikka)
Mahdolliset rahoitussopimukset (talous)				Näytöskausi
Meneekö kaikilla kaikki hyvin?	Näytöskausi	Näytöskausi	Näytöskausi	Näytöskausi
Näytöskausi	Markkinointi jatkuu	Kirjanpito	Kasaus Tarvittavat fasilitteetit	Palautteen keruu
			Tarvittavat fasilitteetit yleisölle	
		Lipunmyynnin ja kahvion tilinpito (johto)	Lipunmyynnin ja kahvion pyörittäminen (johto)	
Lipunmyynnin ja kahvion järjestäminen (talous, tekniikka)		Palkanmaksu ja laskut (johto)	Purku	
Palkanmaksu (talous)			Lopullinen purku	Palautteen ja arvostelujen käsittely
Toimintakertomus	Jäikitetiedottaminen	Tilinpäätös Rahoitusten tilitys	Skenografian varastointi / kierrätys	

Kuvio 1. Esitysproduktion kulku -taulukko, versio 1

Tullan palautteen jälkeen lisäsin oppaan sisällysluetteloon lukuohjeen. Siinä kerrotaan, että opasta pitää lukea kuviossa 1 näkyvän taulukon kautta, ja taulukko löytyy samalta nettisivulta, kuin opaskin. Asia myös selitetään auki oppaan alussa.

Tulla pyysi minua myös pitämään lyhyen tuottamiskoulutuksen nuorten teatteriohjaajien ryhmälle. Ryhmän tavoitteena on antaa ohjaajille vertaistukea sekä mahdollisuuksia oppia lisää. Innostuin mahdollisuudesta, sillä koulutuksen aikana saisin sekä kerättyä nuorilta palautetta oppaasta että markkinoimaan opasta. Koulutuksen järjestäminen kaatui valitettavasti aikataulullisiin ongelmiin, mutta kaksi ryhmäläisistä antoivat palautetta sähköisesti. Kumpikin koki oppaan kaikin puolin helposti ymmärrettävänä, mutta muutamaan kohtaan sain lisäysehdotuksia.

6 OPPAAN JAKAMINEN JA KEHITTÄMINEN

Esityksen tuotanto-opasta tullaan jakamaan Jyväskylän Nuorisoteattereiden nettisivuilla. Samalle sivulle kootaan opas, kulkukaavio sekä työkalut omina ladattavina tiedostoinaan, jotka on mahdollista tallentaa omalle koneelleen ja tarvittaessa tulostaa. Jyväskylän Nuorisoteatterien nettisivut ovat luonnollinen jakoväylä, koska opas on tehty Kulttuuriklubi Siperian tilauksesta ja osittain nuorisoteatterikenttää silmällä pitäen. Opas ja opinnäytetyö jaetaan linkkeinä ja vinkkeinä myös Jyväskylän muulle teatteriväelle ja Suomen Nuorisoseuroille.

Oppaassa oleva tieto voi vanheta, ja sitä pitää päivittää säännöllisesti. Ehdotukseni on hyödyntää päivittämisessä oppaan käyttäjiä, ja järjestää oppaan ja työkalujen lataussivulle jonkinlainen palautteenantomahdollisuus. Näin kuka tahansa käyttäjä voi opasta tutkittuaan ja käytettyään antaa siitä palautetta. Palautetta voisi pyytää erityisesti oppaan ymmärrettävyydestä ja faktatiedon paikkaansa pitävyyydestä, sekä pyytää käyttäjää kertomaan, mikäli siitä tuntuu puuttuvan jotakin. Kulttuuriklubi Siperia voi päättää, kuinka ja kuka hoitaa palautteen pohjalta tehtävät muutokset oppaaseen.

Pohdimme Kulttuuriklubi Siperian ja nuorisoteatterikentän koordinoitihankkeen työntekijöiden kanssa, onko konkreettinen tuotos järkevintä jakaa yllä kuvailemallani tavalla vai tulisiko sen jakelumuotoa kehittää vielä lisää. Näen oppaan kehittämiseksi kaksi mahdollista jatkotoimenpidettä, joissa kummassakin Siperia voisi tarjota ideaa esimerkiksi opinnäytetyön aihetta miettivälle henkilölle.

Oppaan jakaminen onnistuu melko hyvin tällaisenaan Jyväskylän Nuorisoteattereiden nettisivuilla. Esittelemäni jatkotoimenpide-ehdotukset kannattaa toteuttaa vain, mikäli Kulttuuriklubi Siperiaan ollaan yhteydessä esimerkiksi mahdollisuudesta toimia opinnäytetyön tilaajana.

Ehdotus 1 – painettu opas

Opas tallennetaan tällaisenaan Jyväskylän Nuorisoteattereiden nettisivuille, jotta nuoret saavat sen heti käyttöön. Toteuttajan löytyessä aletaan kartoittaa mahdollisuuksia oppaan tekemisestä painettuun muotoon. Painetun oppaan taitto ja mahdollinen kuvitus toteutettaisiin opinnäytetyönä, mutta toisaalta kuvittaminen voisi olla myös osallistava projekti Siperian ryhmissä harrastaville nuorille.

Painetun oppaan etu on, että opas on tuottajalle konkreettinen työkalu ja hyödynnettävissä myös ilman tietokonetta, vaikkapa tuotantopalaverissa tai esityksen harjoituksissa. Opas voisi kulkea mukana oman työn tukena, muistilistana ja tuottaja voisi tehdä merkintöjä suoraan oppaaseen. Merkintöjä varten voisi olla varattu erikseen tyhjää tilaa. Toisaalta painattaminen vaatii rahaa ja muita resursseja, ja oppaan kohderyhmä on loppujenlopuksi melko suppea. Lisäksi aiemmin kuvailemani palautteen perusteella muokkaaminen ja päivittäminen eivät onnistu painettuun oppaaseen.

Ehdotus 2 – verkkosivuille luotu opas

Opas tallennetaan tällaisenaan Jyväskylän Nuorisoteattereiden nettisivuille, jotta nuoret saavat sen heti käyttöön. Toteuttajan löytyessä aletaan kartoittaa mahdollisuuksia oppaan muokkaamisesta omaksi verkkosivukseen. Sivun rakenne pohjaisi kulkukaavioon (sen saisi maun mukaan vaihdettua kulkemaan joko ylhäältä alas tai vasemmalta oikealle) ja kutakin työtehtävää klikkaamalla tehtävänkuvaus aukeaisi ponnahdusikkunaan. Kuvailemani verkkosivut toteutettaisiin opinnäytetyönä.

Verkossa jaettava opas on kätevästi kaikkien saatavilla ja kulkukaavion idea tulisi parhaiten näkyviin: sitä olisi kätevää pystyä tarkastelemaan niin, että johonkin työtehtävään voi syventyä, mutta kokonaisuus ei silti katoa mielestä. Lisäksi netin ja verkkomateriaalin käyttö todennäköisesti lisääntyy tulevaisuudessa, ja esimerkiksi kannettavaa tablettitietokonetta kuljettaa helposti mukana tilanteessa kuin tilanteessa.

5 ARVIOINTI

Tässä luvussa arvioin sekä oppaan että opinnäytetyön sisältöä ja oppaan hyötyä ti-laajalle ja kohderyhmälle. Tavoitteenani oli tehdä käyttökelpoinen opas, jota seuraamalla nuoret voisivat pyörittää esityksen tuotantoa pääosin omatoimisesti. Kohde-ryhmä ovat etenkin esitysten tuottamisesta kiinnostuneet nuoret, mutta uskon oppaasta kaikessa laajuudessaan ja työkaluineen olevan hyötyä muillekin aloitteleville tuottajille.

Opinnäytetyöni ei ole suoraan hyödyksi kulttuurituotannon alalle. Jukka Hytti kuitenkin sanoo harrastajateatterin olevan suomalaisen teatterin kivijalka (emt. 2005, 17). Se on varmasti totta, sillä ammattitaiteilijoiden taustalla on usein runsaasti harrastuneisuutta, oli kyse mistä tahansa taiteen lajista. Tämä opas voi olla auttamassa alkuun tulevaisuuden ammattilaisia, mikä vaikuttaa kulttuurituotannon alaan välillisesti.

Oppaan ja opinnäytteen sisältö

Opas on tärkein osa opinnäytetyötäni. Se ei yksinään kuitenkaan täytä vielä opinnäytetyön kriteerejä. Melkein alusta asti suunnitelmani oli toteuttaa opinnäytetyö kahdes-sa osiossa: opasosio ja varsinainen opinnäytetyöosio, jotta opasosiosta voi jättää pois opinnäytetyötä varten tehtävää tutkimus- ja pohdiskelutyötä. Halusin opinnäyte-osion tuovan lisäarvoa oppaalle.

Kun tuottamisesta ja varsinkin teatterituottamisesta on jo valmiiksi olemassa paljon erilaisia oppaita, herää kysymys tämän nimenomaisen oppaan tarpeellisuudesta. Tässä oppaassa näkökulma on kohderyhmälähtöinen, kenties enemmän kuin muissa vastaavissa oppaissa. Oma roolini on ollut kasata kaiken materiaalin joukosta juuri nuorten ja muiden aloittelevien tuottajien tarvitsema tieto yhteen paikkaan. Opas on laaja, tarkka ja siinä on paljon esimerkkejä. Monella ihmisellä opasta luetettuani olen

myös varma, ettei se sisällä asiavirheitä. Tekemäni työkalut ovat mielestäni oikeasti käyttökelpoisia, sillä olen itse hyödyntänyt niitä tuottaessani esityksiä.

En ole aiemmin törmännyt myöskään yhtä yksityiskohtaiseen kuvaukseen esityksen tuotannon kulusta. Yksityiskohtainen kuvaus ei yleisesti ottaen olekaan paras tapa kertoa tuottamisesta, sillä tarkka kuvaus voi asettaa liian tiukat raamit. Tässä oppaassa se on kuitenkin tärkeää, jotta nuoret käyttäjät pystyvät toimimaan pääosin itsenäisesti. Tuottaminen voi olla aivan uutta, joten oppaan avulla siihen saa konkreettisen esimerkin yhdestä organisointitavasta. Luvussa 4.3 esittelemäni tuotannon kirjallisuus listataan myös oppaan alussa, jotta tuottamisesta tosissaan kiinnostunut henkilö pääsee samojen tietolähteiden perään.

Opinnäytetyön sisältö on oppaan tekoprosessia kuvailevaa ja perustelevaa, mutta antaa myös lisätietoa esittelemällä käyttämäni kirjallisuuden, menetelmät ja pohdinat. Lisäksi luku 3 käsittelee monipuolisesti tuottajan roolia ja tuottamista, vaikkakin pääosin teatterissa. Mielestäni onnistuin tavoitteessani, että opinnäytetyö tuo oppaalle lisäarvoa.

Hyöty tilaajalle

Tilaajani Kulttuuriklubi Siperia tekee kulttuurista nuorisotyötä, eikä ole erikoistunut yksittäisen taiteen tekemiseen tai tuottamiseen. Siperialla on useita nuortenryhmiä, jotka ovat potentiaalisia tuottamaan esityksiä. Siperian alla toimii myös nuorisoteatterikentän koordinoitihanke, mikä taas antaa Siperialle roolin kulttuurisen nuorisotyön kehittämisalustana – ja ovathan he toimineet monen muunkin opinnäytetyön tilaajana. Siperia saa oppaan lisäksi opinnäytetyöni ja sen luvussa 4 olevat ehdotukset oppaan kehittämisestä. Kehitysehdotusten myötä heillä on valmista tarjottavaa opiskelijoille, jotka kysyvät heiltä opinnäytetyölleen aiheita.

Siperian toiveesta tavoitteeni oli tehdä kaikkien esittävien taiteiden tuotantoon soveltuva opas, ja mielestäni se onnistui hyvin. Laajentaminen teatterin tuottamisesta ei ollut haastavaa. Kuten luvussa 3.4 totean, esityksen tuotannon kaava on samanlainen, oli kyseessä mikä esittävän taiteen lajeista hyvänsä. Siperia voi siis hyödyntää

opasta kaikkien omien ryhmiensä kanssa: työntekijät ovat päävastuussa, mutta nuoret voivat hoitaa tuotannon tehtäviä.

Hyöty kohderyhmälle

Oppaan tekeminen nuorille tuntui alkuun haastavalta. Nuorena on kova halu päästä tekemään itse, vaikka tietoa ja osaamista ei olisikaan riittävästi. Siksi monet nuorille suunnatut oppaat ja ohjeistukset jäävät lopulta käyttämättä. Tiedon pureskeleminen valmiiksi ei olekaan hyvä ratkaisu, sillä nuori ei saa tällöin kokea yrityksen ja erehdyksen kautta saavutettavaa oppimista eikä itse keksimisen riemua. Tämän olen tiedostanut alusta alkaen.

Toisaalta tuottaminen on omien kokemusteni mukaan sellaista, mitä ei edes voi oppia vain lukemalla. Olen opiskellut alaa, mutta minulla ei siltikään ole vielä paljoa osaamista aiheesta. Minulla on opintojeni jälkeen hyvät valmiudet työskennellä tuottajana, mutta ei kokemuksen kautta kertynyttä tietoa ja rutiinia. Tämä opas ei totisesti ole täydellinen eikä anna valmiita vastauksia, mutta on toivottavasti samalla tavalla antamassa nuorille valmiuksia työskentelyyn. Opas kertoo mihin suuntaan lähteä, kun haaveena on tuottaa oma esitys.

LÄHTEET

Alanko, Pauliina 2011. Tuotantoprosessin mallintamisen merkitys pienteatterin taloudelle. Teatteri Musta Aukko ry:n näytelmä Paljon Onnea Vaan! Liiketalouden koulutusohjelma, Metropolia Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 10.2.2016: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/33521/Pauliina%20Alanko.pdf?sequence=1>

EMPTY 2013. Jyväskylän Nuorisoteatteritapaaminen – koonti. Blogipostaus. Viitattu 24.2.2016: <http://kulissiempty.blogspot.fi/2013/05/jyvaskylan-nuorisoteatteritapaaminen.html>

Finlex 2016. Nuorisolaki. Viitattu 23.2.2016: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Hauru, Hannaleena 2007. Teatterituottamisen merkityksistä. Tampereen Ylioppilasteatterin pääsymaksuton kokeilu. Tuotannon suuntautumisvaihtoehto. Viestinnän koulutusohjelma, Tampereen ammattikorkeakoulu. Tutkintotyö. Viitattu 10.2.2016: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10561/Hauru%2c%20Hannaleena.pdf?sequence=2>

Hoffren, Jari 2011. Tuottajan työ ja tuotantoprosessin perusteet -kurssin luennot 1.9.–30.11.2011. Jyväskylä: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Hotinen, Juha-Pekka 2002. Tekstuaalista häirintää - kirjoituksia teatterista, esitystaiteesta. Like: Jyväskylä.

Hulkko, Pauliina 2005. Haaveilen tuottajasta. Teoksessa Hytti, Jukka. Teatterituottajan opas. Helsinki: Like. 33–38.

Hytti, Jukka 2005. Teatterituottajan opas. Helsinki: Like.

Jyväskylän Nuorisoteatterit 2015. Nuorisoteatteripolku näkyviin -hanke. Nettisivut Viitattu 2.11.2015:

<http://www.jyvaskylannuorisoteatterit.fi/nuorisoteatteripolku-nakyyiin/>

KeHy 2016. Esittely – Keski-Suomen Harrastajateatteriyhdistys ry. Viitattu 8.2.2016:

<http://kehyry.fi/esittely/>

Koistinen, Maarit 2009. Ennen kuin esirippu nousee. Tuottaja teatteriesityksen taustalla. Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 10.2.2016:

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4545/Koistinen_Maarit.pdf?sequence=1

Koistinen, Maarit 2013. Teatterituottamisen toimintamalli. Mistä tuotanto koostuu ja mitä työtehtäviä siihen kuuluu. Laitila: Tarinoista musiikinäytelmäksi -hanke. Viitattu 10.2.2016:

<http://www.laitila.fi/files/File/Teatterituottamisen%20toimintamalli.pdf>

Koistinen, Matti 2009. Teatterituottamisen perusteet -kurssin materiaali suunnattuna harrastaja- ja puoliammattilaisteattereille. Diashow. Viitattu 10.2.2016:

<http://www.slideshare.net/Koistinen/teatterituottamisen-perusteet-2553449>

Koivunen, Annimaria 2013. Nuorten omaehtoinen teatteritoiminta. Omaehtoisen teatteritoiminnan merkitys nuorille. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma, Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 23.2.2016:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67568/koivunen_annimaria.pdf?sequence=1

Kärkkäinen, Kati 2013. Missä tahto, siellä on myös tie. Jatkuvuuden edistäminen Siiperian nuorisoteatterissa. Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 29.2.2016:

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63387/Karkkainen%20Kati.pdf?sequence=1>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Taiteen perusopetus on tavoitteellisesti etenevää taidekasvatusta. Artikkel. Viitattu 23.2.2016:

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/perusopetus/taiteen_perusopetus/?lang=fi

Räty, Tanja 2015. Sähköpostitse kutsuja ja muistioita nuorisoteatteritapaamisista. anna.huotari@gmail.com

Saarinen, Pasi 2013. Koonti nuorisoteatteritoiminnasta. Jyväskylän Nuorisoteatteritapaaminen – koonti. Blogissa EMPTY (Ei mitään postmodernia taideshaissea - yhteisö) – eli miten projektista tulee ystäviä. Viitattu 2.11.2015:

<http://kulissiempty.blogspot.fi/2013/05/jyvaskylan-nuorisoteatteritapaaminen.html>

Seabright, James 2010. So You Want To Be A Theatre Producer? London: Nick Hern Books.

Siperia 2016. Kulttuuriklubi Siperia. Nettisivut. Viitattu 29.2.2016:

<http://www.siperia.info/>

Yhteisötaiteilija Veturitalleilla 2015. Blogi. Viitattu 2.11.2015:

<http://taideraide.blogspot.fi/>

LIITTEET

Liite 1 – ETEEN: Esityksen tuotanto-opas nuorille (erillisenä tiedostona)